

#5

Yliopisto- pedagogiikka yliopistojen strategisen kehittämisen ytimessä

Sari Lindblom

Abstract

University pedagogy, in other words, research on teaching and learning at university is a relatively new discipline which is multi-disciplinary by nature and draws its rich theoretical and methodological basis mainly from psychology as well as from educational and social sciences. In addition, the contexts of study broaden the multidisciplinary by collecting empirical evidence on factors contributing to high-quality learning outcomes, which is important. Research results often make intuitive sense and can even sound self-evident, but it is important to generate empirical evidence to confirm teachers' instincts. However, empirical evidence can also reveal complicated inter-relationships or even counter-intuitive aspects, which need to be taken into account when making strategic decisions concerning the future of universities.

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

1. Johdanto

Yliopistopedagogiikka on suhteellisen nuori tieteenala, jossa tutkitaan yliopistossa tapahtuvaa pedagogista toimintaa, kuten opiskelua, oppimista, opetusta ja oppimisympäristöjä sekä edellä mainittujen perustoimintojen laatua. Yliopistopedagogiikka on monitieteiden tieteenala, joka sijaitsee psykologian, kasvatustieteiden ja yhteiskuntatieteiden välimaastossa. Yliopistopedagogiikan historiallinen ydin on Suomessa ollut kasvatopsykologiassa, mutta fokus on laajentunut viimeisten vuosikymmenten aikana yhteiskuntatieteisiin, erityisesti kasvatussosiologiaan ja koulutustaloustieteeseen, sekä neuropsykologiaan. Myös kasvatustieteellinen yliopistopedagoginen tutkimus on lisääntynyt, kun yliopisto-opettajia ja -opettajuutta on alettu tutkia yhä enemmän. Tämän seurauksena myös teoreettinen ja menetelmällinen perusta on rikas ja monipuolinen. Luonnollisesti yliopistopedagoginen tutkimus ankkuroituu aina myös tutkimuksen kohteena olevaan tieteenalakontekstiin, jolloin tieteenalapohja laajenee entisestään. Tässä artikkelissa keskityn erityisesti kasvatopsykologiseen yliopisto-oppimisen tutkimukseen, sillä se on ollut omien tutkimusteni pääkohde.

Melko kauan yliopistojen historiassa tutkimukseen ja opetukseen suhtauduttiin eri tavoin ja erilaisin kriteerein. Tutkimuksessa ovat aina olleet olennaisia tutkimuksen kohteeseen soveltuvat monipuoliset tutkimusmenetelmät, tiukasti säännellyt aineistonkeruumenetelmät sekä saatujen tutkimustulosten kriittinen vertaisarviointi. Yliopisto-opetus ja sen kehittäminen sen sijaan ovat nojanneet pitkään yliopistopettajien kokemukseen ja yliopisto-ope-

tuksen perinteisiin. Yliopistopedagogiikka tieteenalana on nostanut esiin tutkimuksen ja opetuksen välisen yhteyden merkityksen ja korostanut sitä, että myös yliopisto-opetuksen ja -oppimisen kehittäminen ja laadun edistämisen tulee perustua empiiriseen evidenssiin. Vaikka opetuksessa ja oppimisessä on paljon kaikille tieteenaloille luontaisia periaatteita ja

"Tutkimusalana yliopistopedagogiikka on haastava, sillä opetus ja oppiminen ovat ilmiöinä kompleksisia."

käytäntöjä, erityisen tärkeää on tehdä tieteenalakohtaista yliopistopedagogista tutkimusta. Näin tulevat huomioituiksi tieteenalojen erityispiirteet, kun kuhunkin tarkoitukseen valitaan parhaita opetus- ja opiskelumenetelmiä. Yliopistopedagogisen tutkimusevidenssin tärkein tehtävä tutkimuksen itsensä lisäksi on tuottaa riittävästi taustatietoa yliopisto-opetuksen ja -opiskelun tulevaisuutta koskeviin strategiaan päätöksiin, joita tehdään sekä yliopisto-, tiedekunta- että koulutusohjelmatasoilla.

Tutkimusalana yliopistopedagogiikka on haastava, sillä opetus ja oppiminen ovat ilmiöinä kompleksisia ja tapahtuvat tosielämän tilanteissa, joissa "kaikki vaikuttaa kaikkeen". Opetus-opiskeluprosessiin vaikuttavia tekijöitä on todella

paljon, jolloin tutkimusasetelmien rakentaminen on vaikeaa, sillä kaikkien tekijöiden vaikutuksia ei ole mahdollista kontrolloida. Koska kyse on myös opiskelijoiden todellisista opintosuorituksista, yhdenvertaisesta kohtelusta ja oppimistulosten arvioinnista, ei ole esimerkiksi mahdollista käyttää kokeellisia tai kvasikokeellisia tutkimusasetelmia, joissa eri ryhmiin kuuluvat opiskelijat saisivat eritasoista opetusta tai ohjausta, joiden voidaan olettaa vaikuttavan opintosuoritusten laatuun. Tästä syystä yliopistopedagogiikassa pyritään rakentamaan monimenetelmällisiä tutkimusasetelmia, joita käyttämällä voidaan tunnistaa korkealaatuista yliopisto-opetusta ja oppimista edistäviä tekijöitä (Lindblom-Ylänne, & Breslow, 2017). Monimenetelmällisissä tutkimusasetelmissä käytetään muun muassa erilaisia kyselyitä, erityyppisiä haastatteluita, rekisteriaineistoja, luokkahuoneobservointia ja videointeja. Viimeisten vuosikymmenten aikana käytetyt tutkimusmenetelmät ovat täydentyneet erilaisilla fysiologisilla tutkimusmenetelmillä, kuten älysormuksilla (Parpala, Nokelainen, Pylväs, & Postareff (arvioitavana), sykemittareilla (mm. Räihä, Katajavuori, Vehkalahti, Huotilainen, & Asikainen, 2024), silmänliikemittareilla (mm. Heinonen, Katajavuori, & Södervik, 2023; Södervik, & Vilppu, 2021; Vilppu, Mikkilä-Erdmann, Södervik, & Österholm-Matikainen, 2017) sekä erilaisilla tekoälysovelluksilla, kuten virtuaalitodellisuus tai lisätty todellisuus (mm. Kapp, Sive, Lauren, Virtanen, Katajavuori, & Södervik, 2022). Pitkittäistutkimusten rakentaminen on erityisen vaativaa alati muuttuvassa yliopistomaailmassa, mutta niitäkin on tehty erityisesti Suomessa yllättävän runsaasti. Viime vuosina erilaiset

"Yliopistopedagogiikassa pyritään rakentamaan monimenetelmällisiä tutkimusasetelmia, joita käyttämällä voidaan tunnistaa korkealaatuista opetusta ja oppimista edistäviä tekijöitä."

interventiotutkimukset ovat myös lisääntyneet, kun on esimerkiksi haluttu kehittää opetus- tai arviointimenetelmiä tai työkaluja opiskelijoiden hyvinvoinnin ja jaksamisen edistämiseen.

2. Yliopistopedagoginen tutkimus voi paljastaa intuition vastaisia ilmiöitä

Yliopisto-oppimisen ja opetuksen tutkimus tarjoaa harvoin yksinkertaisia ja yksiselitteisiä vastauksia, koska tutkittavat ilmiöt ovat niin monimutkaisia ja moniulotteisia (Lindblom-Ylänne, & Breslow, 2017). Joissakin tapauksissa tieteellinen tutkimus voi kuitenkin vahvistaa opettajien opetuskokemuksen kautta rakentu-

neet intuitiiviset odotukset. Yliopistopedagogiset tutkimukset ovat esimerkiksi systemaattisesti osoittaneet, että opiskelijoiden sisäinen motivaatio, kiinnostus opiskeluun sekä metakognitiiviset ja itsesäätelytaidot ennustavat menestystä yliopistossa (mm. Entwistle 2009; Heikkilä, Lonka, Nieminen, & Niemivirta, 2012; Hidi & Renninger, 2006; Parpala, Lindblom-Ylänne, Komulainen, Litmanen, & Hirsto, 2010; Pintrich, 2004). Nämä tutkimustulokset voivat jopa kuulostaa

"Jos opiskelijat eivät koe haasteita opinnoissaan, he menettävät helposti opiskelumuotivaationsa."

itsestään selviltä, mutta näissäkin tapauksissa on tärkeää tuottaa empiiristä evidenssiä opettajien intuition vahvistamiseksi (Lindblom-Ylänne, & Breslow, 2017).

Empiirinen evidenssi paljastaa myös usein monimutkaisia eri tekijöiden välisiä yhteyksiä tai jopa arkikokemuksiin perustuvien käsitysten vastaisia ilmiöitä (Lindblom-Ylänne, & Breslow, 2017). Tutkimukset esimerkiksi osoittavat, että sekä koetut haasteet että haasteiden puutteet ohjaavat opiskelijoita pinnalliseen opiskelutapaan eli keskittymään ymmärtämisen syventämisen ja tiedon analysoimisen sijaan faktoihin (Postareff, Lindblom-

Ylänne, & Parpala, 2014; Postareff, Parpala, & Lindblom-Ylänne, 2015). Kun opiskelijat kokevat opiskelun liian vaikeaksi, he alkavat epäillä kykyjään ja tietojaan, mikä puolestaan heikentää heidän minäpystyvyyssuskunsa eli arviotaan siitä, että he pystyvät suoriutumaan annetusta tehtävästä. Tästä seuraa tutkimusten mukaan noidankehä, joka johtaa prokrastinaatioon eli viivyttelyyn, jolla on monenlaisia haitallisia vaikutuksia opiskeluun (Lindblom-Ylänne, Saariaho, Inkinen, Haarala-Muhonen, & Hailikari, 2015). Prokrastinoivat opiskelijat kokevat muita opiskelijoita enemmän kielteisiä opiskeluun liittyviä emootioita, ovat keskimäärin vähemmän motivoituneita opiskeluun, ja heidän minäpystyvyyssuskunsa ovat muita opiskelijoita heikotmat (Lindblom-Ylänne ym., 2015).

Valitettavasti opiskelun kokeminen liian helpoksi johtaa myös vakaviin seurauksiin. Jos opiskelijat eivät koe haasteita opinnoissaan, he menettävät helposti opiskelumuotivaationsa ja käyttävät mahdollisimman vähän aikaa ja vaivaa opintoihinsa keskittymisen mielummin tehtäviin ja toimintaan, jotka innostavat ja kiinnostavat heitä ja jotka tarjoavat heille haasteita. Joskus nämä innostavat tehtävät löytyvät yliopiston muilta tieteenaloilta, mutta joskus taas haasteiden puute johtaa yliopisto-opintojen keskeyttämiseen (Postareff ym., 2015).

Yliopistopedagogiset tutkimukset ovat myös osoittaneet, että opinnoissaan hyvin menestyneet ja sujuvasti edenneet opiskelijat eivät ole niin homogeeninen joukko kuin päältäpäin katsottuna voi näyttää. Lindblom-Ylänne, Haarala-Muhonen, Postareff ja Hailikari (2017) osoittivat, että kolmasosa näistä opiskelijoista koki sekä ajanhallinnan että yliopisto-opintojen itsesäätelyä vaativan luonteen raskaina siitä

huolimatta, etteivät he olleet reuttaneet tenteissä tai myöhästyneet annetuista tehtävien palautuksen määräajoista. Tällaiset opiskelijoiden kokemukset jäävät helposti opettajilta huomaamatta, kun ulospäin opinnot näyttävät etenevät menestyksekkäästi ja sujuvasti. Kaksikolmasosaa opinnoissaan menestyneistä opiskelijoista puolestaan kuvaili opintojaan adjektiiveilla “valoisa” ja “kevyt”, eivätkä he olleet kokeneet opintoihin liittyvää kuormitusta tai stressiä vaan kokivat iloa ja ylpeyttä hyvästä opintomenestyksestään, ja heillä oli vahva usko itsesäätelykykyihinsä eli kykyihin säädellä omaa opiskeluprosessiaan sekä ajanhallintaansa. Siitä huolimatta, että opiskelijat erosivat toisistaan opintoihin liittyvän kuormituksen suhteen, opiskelijat eivät eronneet toisistaan opiskelumotivaation, opintoihin liittyvän kiinnostuksen ja minäpystyvyyden uskomusten suhteen. Kaikki opiskelijat myös osoittivat vahvaa tahtotilaa saattaa opintonsa päätökseen (Lindblom-Ylänne ym., 2017).

Empiirisen tieteenalakohtaisen evidenssin kerääminen on tärkeää, jotta yliopisto voi tukea opiskelijoita yksilöllisesti ja kehittää laadukasta opetusta, josta kaikki opiskelijat hyötyvät. Empiirinen evidenssi auttaa myös yliopistopedagogisen koulutuksen sisältöjen kehittämisessä, jotta yliopisto-opettajia voidaan tukea havainnoimaan ja analysoimaan sekä omaa opetustaan että opiskelijoiden oppimista.

"Nopeat yhteiskunnalliset muutokset ja ennakoimattomat globaalit haasteet asettavat korkeat vaatimukset yliopistokoulutuksen laadulle."

3. Yliopistot kouluttavat tulevaisuuden ongelmien ratkaisijoita

Yliopistot kouluttavat akateemisia asiantuntijoita tuntematonta tulevaisuutta varten. Nopeat yhteiskunnalliset muutokset ja ennakoimattomat globaalit haasteet asettavat korkeat vaatimukset yliopistokoulutuksen laadulle. Vastatakseen näihin haasteisiin ja vaatimuksiin tulevaisuuden yliopistokoulutus vaatii yhä enemmän monitieteistä ja useiden sidosryhmien välistä yhteistyötä ja oppimisympäristöjä, joissa luovuudella ja teknologialla on suuri rooli. Muutama viime vuosi on todella testannut nykyaikaisten yhteiskuntien ja yliopistojen kestävyyttä, kun ne ovat kohdanneet useita kronologisesti päällekkäisiä vakavia globaaleja haasteita (Lindblom, Niinistö-Sivuranta, & Toom, 2024).

Yliopistopedagogiikalla on myös tässä ajassa tärkeä merkitys, kun muutospaalu jatkuvasti kiihtyy. On tärkeää tutkia yhteiskunnallisten muutosten vaikutuksia yliopiston perustoimintoihin ja erityisesti yliopistoyhteisön hyvinvointiin. Yliopistot joutuvat tekemään vaikeita strategisia päätöksiä siitä, miten ylläpidetään opetuksen ja oppimisen laatua ja hyvinvointia samaan aikaan, kun yliopistojen tehtäviä laajennetaan, eikä taloudellisia resursseja ole luvassa lisää (Bottery, 2016; Lindblom ym., 2024; Doyle & Brady, 2018). Tarvitaan pedagogista johtajuutta ja yliopistopedagogista asiantuntijuutta, kun rakennetaan tulevaisuuden oppimiskulttuuria, joka edistää ja tukee tulevaisuuden yhteiskunnan vaatimien tietojen oppimista ja taitojen kehittymistä (Ripatti-Torniainen, & Stevanovic, 2022). Yliopisto-opettajat ovat keskeisessä asemassa, kun rakennetaan parhaita mahdollisia olosuhteita laadukkaalle oppimiselle (Trede, Macklin, & Bridges, 2012; Tirri & Toom, 2020).

Yliopistopedagogiikka on tieteenala, jossa perustutkimus yhdistyy käytännön sovelluksiin ja jopa sosiaalisiin innovaatioihin. Tieteenalakohtainen yliopistopedagoginen tutkimus on avainasemassa, kun kehitetään yliopisto-opetusta ja -opiskelua vastaamaan yhteiskunnan tulevaisuuden tarpeita ja edistetään opiskelijoiden kasvua eri alojen asiantuntijoiksi.

Kirjoittaja

Sari Lindblom

Sari Lindblom on psykologi ja yliopistopedagogiikan professori. Vuosina 2017/2020 hän toimi Helsingin yliopiston vararehtorina vastuullaan rehtorin sijaistaminen, opetus, laatu ja digitaalisuus. Kevästä 2020 hän on toiminut Helsingin yliopiston rehtorina.

Lähteet

- Bottery, M. (2016). Not so simple: The threats to leadership sustainability. *Management in Education*, 30(3), 97-101. <https://doi.org/10.1177/0892020616653059>.
- Doyle, T., & Brady, M. (2018). Reframing the university as an emergent organisation: implications for strategic management and leadership in higher education. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 40(4), 305–320. <https://doi.org/10.1080/1360080X.2018.1478608>.
- Entwistle, N. J. (2009). *Teaching for understanding at university: Deep approaches and distinctive ways of thinking*. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Heikkilä, A., Lonka, K., Nieminen, J., & Niemivirta, M. (2012). Relations between teacher students' approaches to learning, cognitive and attributional strategies, well-being, and study success. *Higher Education*, 64, 455–471.
- Heinonen, N., Katajavuori, N., & Södervik, I. (2023). University teachers' professional vision with respect to their conceptions of teaching and learning: findings from an eye-tracking study. *Frontiers in education*, 8, Artikkelin 1232273. <https://doi.org/10.3389/educ.2023.1232273>.
- Hidi, S., & Renninger, K.A. (2006). The four-phase model of interest development. *Educational Psychologist*, 41, 111–127.
- Kapp, K., Siven, M., Lauren, P., Virtanen, S., Katajavuori, N., & Södervik, I. (2022). Design and Usability Testing of an Augmented Reality (AR) Environment in Pharmacy Education—Presenting a Pilot Study on Comparison between AR Smart Glasses and a Mobile Device in a Laboratory Course. *Education Sciences*, 12(12), Artikkelin 854. <https://doi.org/10.3390/educsci12120854>.
- Lindblom, S., Niinistö-Sivuranta, S. & Toom, A. (2024). High-quality university education safeguards the success of societies of the future. Teoksessa A.M. Cauce, Y. Flückiger & I. Popović (Toim.). *The New Road to Success: Contributions of Universities towards more Resilient Societies* (169-179). Association Glion Colloquium, University of Geneva.
- Lindblom-Ylänne, S., & Breslow, L. (2017). The importance of evidence-based enhancement of the quality of learning and teaching in research-intensive universities. Teoksessa B. Stensaker, G. Bilbow, L. Breslow, & R. Van der Vaart (Toim.) *Strengthening teaching and learning in research universities: Strategies and initiatives for institutional change* (187-213). Dham, Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Lindblom-Ylänne, S., Haarala-Muhonen, A., Postareff, L. & Hailikari, T. (2017). Exploration of individual study paths of successful first-year students: an interview study. *European Journal of Psychology of Education*, 32, 687-701. <https://doi.org/10.1007/s10212-016-0315-8>.
- Lindblom-Ylänne, S., Saariaho, E., Inkinen, M., Haarala-Muhonen, A. & Hailikari, T. (2015) Academic procrastination, strategic delay and something betwixt and between: An interview study. *Frontline Learning Research*, 3(2), 27-42.
- Parpala, A., Lindblom-Ylänne, S., Komulainen, E., Litmanen, T., & Hirsto, L. (2010) Students' approaches to learning and their experiences of the teaching-learning environment in different disciplines. *British Journal of Educational Psychology*, 80(2), 269–282.

- Parpala, A., Nokelainen, P., Pylväs, L., & Postareff, L. (arvioitavana). *The associations between approaches to teaching and physiological arousal during teaching events in higher education*.
-
- Pintrich, P. R. (2004). A conceptual framework for assessing motivation and self-regulated learning in college students. *Educational Psychology Review*, 4, 385-408.
-
- Postareff, L., Lindblom-Ylänne, S., & Parpala, A. (2014). Explaining university students' strong commitment to understand through individual and contextual elements. *Frontline Learning Research*, 3, 31-49.
-
- Postareff, L., Parpala, A., & Lindblom-Ylänne, S. (2015). Factors contributing to changes in a deep approach to learning in different learning environments. *Learning Environments Research*, 18, 313-333.
-
- Ripatti-Torniainen, L. & Stevanovic, M. (2022). University teaching development workshops as sites of joint decision-making: Negotiations of authority in academic cultures. *Learning, Culture and Social Interaction*, 38. <https://doi.org/10.1016/j.lcsi.2022.100681>.
- Räihä, K., Katajavuori, N., Vehkalahti, K., Huottilainen, M., & Asikainen, H. (2024). University Students' Stress and Burnout Risk: Results of an ACT-Based Online Course Using Self-Assessments and HRV Measurements. *Current Psychology* (New York). <https://doi.org/10.1007/s12144-024-05800-4>.
-
- Södervik, I., & Vilppu, H. (2021). Case processing in the development of expertise in life sciences - what can eye movements reveal? Teoksessa I. Devetak, & S. A. Glažar (Toim.), *Applying bio-measurements methodologies in science education research* (169-183). Springer International Publishing AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-71535-9_9.
-
- Trede, F., Macklin, R., & Bridges D. (2012). Professional identity development: a review of the higher education literature. *Studies in Higher Education*, 37(3). <https://doi.org/10.1080/03075079.2010.521237>.
-
- Tirri, K., & Toom, A. (2020). The Moral Role of Pedagogy as the Science and Art of Teaching. In K. Tirri & A. Toom (Eds.), *Pedagogy in Basic and Higher Education: Current Developments and Challenges*. IntechOpen, 978-1-83880-268-4, 978-1-83880-267-7. <https://doi.org/10.5772/intechopen.90502>.
- Vilppu, H., Mikkila-Erdmann, M., Södervik, I., & Österholm-Matikainen, E. (2017). Exploring eye movements of experienced and novice readers of medical texts concerning the cardiovascular system in making a diagnosis. *Anatomical Sciences Education*, 10(1), 23-33. <https://doi.org/10.1002/ase.1621>.

SUOMALAINEN TIEDEAKATEMIA
FINNISH ACADEMY OF SCIENCE AND LETTERS
ACADEMIA SCIENTIARUM FENNICA